

'IK GELOOF NIET IN GELD GEVEN AAN GOEDE DOELEN'

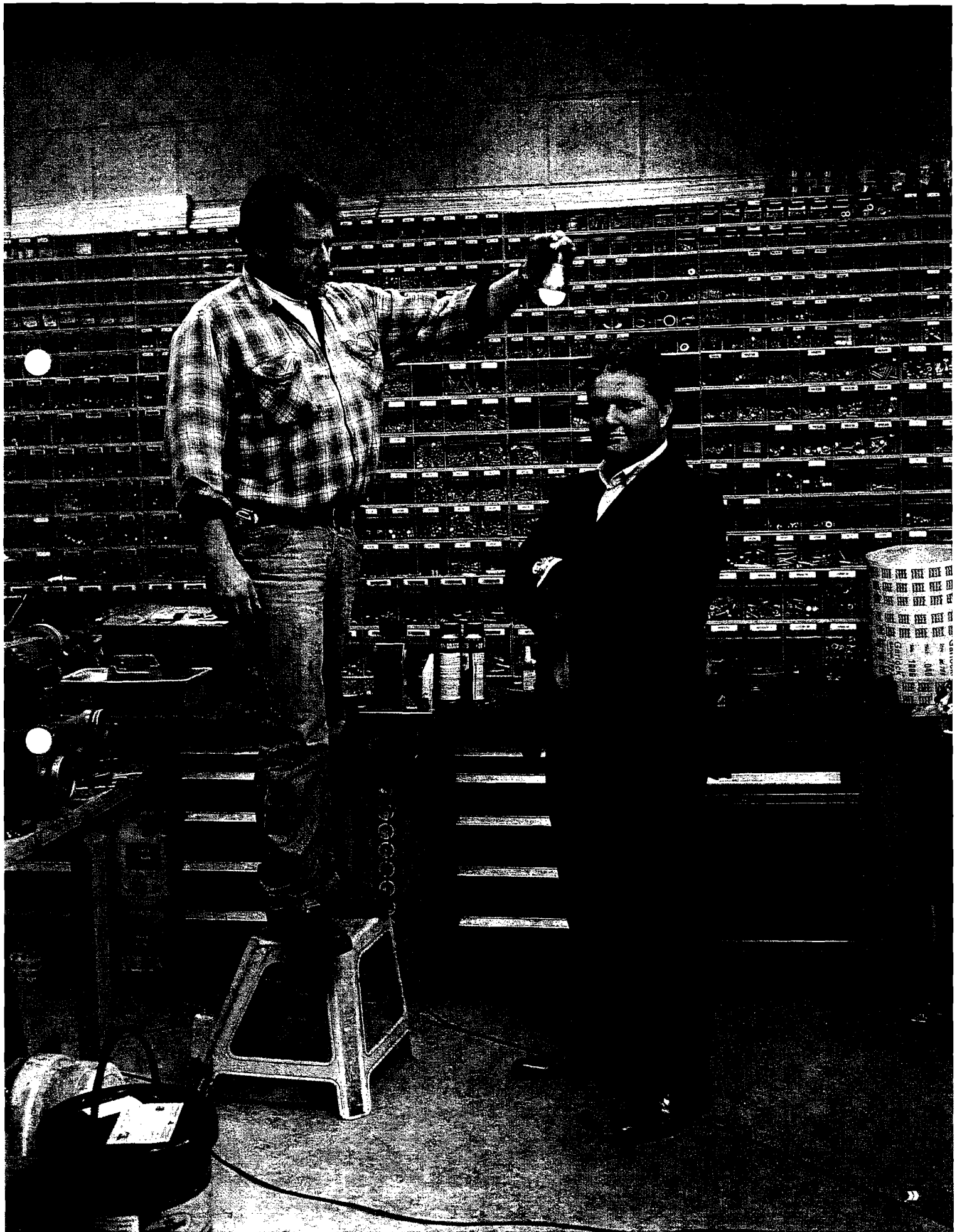
Ondernemer **Ruud Koonstra** werkt aan een betere, duurzame wereld. Maar dan wel op een commerciële manier. Met de verkoop van groene stroom verdiende hij miljoenen, binnenkort komt hij met een superzuinige lamp. "Ik heb nog nooit problemen gehad met geld ophalen."

Bang voor grote woorden is hij duidelijk niet. Als Ruud Koonstra er eens lekker voor gaat zitten, laat hij zich meevoeren op een wervelwind van optimisme. "We zitten op de golf waar deze wereld aan toe is, het is een tsunami", zegt de 42-jarige ondernemer zonder blikken of blozen. Koonstra, zo merkt iedereen die een paar uur met hem praat, is op een missie. En die missie luidt: een duurzame wereld. Maar dan niet door geld te geven aan goede doelen, of een politiek programma voor de vermindering van CO₂-uitstoot. Koonstra gelooft heilig in ondernemerschap, in kleinschalige initiatieven die moeten leiden tot energiebesparing. Na zijn slag te hebben geslagen als tv-producent, begon Koonstra in 2002 met een aantal partners 'initieeringsmaatschappij' Tendris, nadrukkelijk opgericht als vliegwiel om duurzame ondernemingen te starten. Het eerste bedrijf dat hij begon was Durion - nu omgedoopt in Oxxio en inmiddels verkocht aan het Britse Centrica - dat succesvol groene stroom aan de man bracht. Daarna volgde de Greencard, een Visa creditcard die de CO₂-uitstoot van aankopen compenseert.

Binnenkort komt er uit de Tendris-geledingen een lamp op de markt op basis van led-technologie: nog veel zuiniger dan een spaarlamp en met een veel langere levensduur, zegt de hyperactieve Koonstra. Een ander project dat op stapel staat, is een energie-efficiënte pomp op basis van een bijna niet gebruikte technologie.

Als die lamp en pomp zo goed zijn als jij beweert, waarom komen bedrijven als Philips er dan niet zelf mee? In ons economisch systeem zit een weeffout: we zijn begonnen met weinig mensen en overvloed. Nu zitten we met veel mensen en een tekort aan hulpbronnen. Alles wat tegen het verspillen is, is tegen het belang van gevestigde partijen, inclusief de overheid. Een revolutionaire innovatie komt daarom nooit uit de gevestigde orde. Philips heeft geen belang bij lampen die langer meegaan.

Is dat zo? Philips heeft toch ook een spaarlamp bedacht? Die gaat inderdaad langer mee, maar is veel duurder. Maar Philips zal nooit op die lamp komen die wij nu hebben. Echte revoluties als een auto die op water kan rijden of die 1 op 100 rijdt: denk je dat Shell daarin geïnteresseerd is? Er is niet één grote industrie, behalve Nokia, die een omslag heeft kunnen maken. De echte gekken die nieuwe dingen bedenken, kunnen ook niet aarden in die grote organisaties, omdat ze daar worden ingekaderd. Ik geloof in allemaal kleine initiatieven, het liefst niet georganiseerd. Dat is de toekomst van deze wereld. Daarom dachten wij: we gaan het anders doen. Onze filosofie is duurzame producten ontwikkelen die kwalitatief net zo goed zijn, maar voordeliger zijn dan niet-duurzame producten.

Kan ik de lamp al kopen? Je koopt hem niet, maar gaat hem krijgen van verschillende clubs, waaronder Oxxio. Straks kun je de lamp ook gewoon bij de Blokker kopen, de merknaam is Pharox. We praten nu met producenten, ik hoop dat General Electric hem gaat maken. Als dat niet lukt, gaan we het zelf doen, in China.

De Greencard is er, de lamp, de pomp, je zit in het lezingencircuit en er is nog een stapel nieuwe ideeën. Kun je wel op zoveel borden tegelijk schaken? Ik was een keer met Rik Felderhof en Paul Fentener van Vlissingen in Schotland, in the middle of nowhere. Paul had een grote zak eikels bij zich en stopte ze overal in de grond. Hij zei tegen me: als je nu duizend eikels plant, komt er één boom uit. Mooie vent, mooi verhaal. Dus ik ben op een gegeven moment ook eikels gaan planten, maar weet je wat het probleem is? Al die duizend eikels komen uit! Alles wat we met Tendris hebben uitgezet, is aan het groeien, *more or less*.

'Ik sprak een keer op een congres met ondernemers en zei: wie wil er twee miljoen? Die kerels werden kriegelig: ga weg met je geld!'

Ik was al gewaarschuwd voor een jubelverhaal. Oké, maar schiet er dan een gat in. Dat gaat je toch niet lukken.

Kun je een poging doen het succes te kwantificeren? Ik heb 70 procent van de mensen die van energiebedrijf wisselden op groene stroom overgebracht. Ik heb een creditcard in de markt gezet, waarvan iedereen zei: daar ga je failliet aan. Maar daar maken we winst mee en we gaan hem introduceren in de VS. En we hebben dingen gedaan die moeilijker zijn, zoals de lamp.

Je bent niet als duurzame ondernemer geboren. Je had een tv-productiebedrijf dat je voor veel geld verkocht aan VNU. Dat moet een mooi moment zijn geweest. Voor het eerst in mijn leven kocht ik een nieuwe auto. Ik reed de snelweg op, en herinnerde me dat ik als jongetje dacht dat ik nu gelukkig zou zijn. Maar het rare gevoel bekwam me dat ik niet blij was. Ik heb de auto aan de kant gezet en dacht: is dit nu de midlifecrisis? Ik belde met een maatje en zei: 'Het gaat niet goed'. We zijn naar elkaar

toe gereden en besloten dat we iets nieuws gingen doen. Toen zijn we gaan rondkijken en zagen we dat het een puinhoop was in deze wereld. Dat had ik nog niet gezien, want ik was bezig met Lingo.

Er zijn zes partners bij Tendris. Welke rol heb jij? We hebben de zeven d's van Tendris: dromen, denken, durven, doen, doorgaan, delen en doorgeven. Ik zit in dromen, denken en doorgeven. Ik zorg voor plannen en ook dat we er weer van af kunnen. Ik geloof dat dingen moeten blijven bewegen, stromen. Het is een ander talent om een groot concern te bouwen. Dat is niet onze ambitie. Ik zeg altijd: als ik er niet ben, dan gebeurt er niets; en als de rest er niet is, dan wordt het niets. Als Martin Luther King ooit had geroepen 'I have a strategy' dan had niemand naar hem geluisterd. Ik ben de dromer.

Moet je in je wilde enthousiasme ook worden afgeremd? Ik ben aan de andere kant een realist.

Ideaal zeg. Ja, maar het is wel zo. Mijn vader was politieagent in Den Haag. Ik heb ieder dubbeltje zelf verdiend. Dat betekent dat je realiteitszin hebt. Ik ben heel gul, maar aan de andere kant weet ik heel goed dat morgen de huur moet worden betaald. Ik was niet zo goed in natuurkunde op school, toch wilde helikopterpiloot worden. Dan ben ik een bijtertje, later heb ik m'n brevet gehaald. Ik kan ook wakker liggen van zaken die te maken hebben met de continuïteit van een bedrijf. Maar ik laat dat niet merken aan jou. Als ik bij de pakken neer ga zitten, zinkt het schip echt.

Er is veel discussie over innovatie en dan vooral over het gebrek daaraan. Wat is de rol van de overheid? Heb jij wel eens een cent subsidie gekregen?

Nul, en dat vind ik ook wel fijn. De overheid moet stoppen met het geven van subsidies aan initiatieven, tenzij het aantoonbaar een startmotor is. Het moet in de vorm van een lening en dat geld moet terug, anders werkt het niet. De overheid is er voor het scheppen van ruimte. Ik geloof ook niet in geld geven aan goede doelen. De wereld wordt zes keer beter als we dat geld niet geven, maar investeren op een goede manier, zodat het geld vermeerderd.

Aan geld is nu juist zo'n gebrek, hoor je vaak.

Kleine bedragen voor starters zijn nog wel te vinden, maar een tweede financieringsronde van zeg een miljoen is een grote blokkade voor innovatie. Ondernemers noemen die ronde wel de Valley of death. Ik sprak een keer op een congres met ondernemers en zei: wie wil er twee miljoen? Die kerels werden kriegelig: ga weg met je geld! Dat geld hebben ze niet nodig.

Jij hebt makkelijk praten. Je hebt al geld. Oké, iets te zwart-wit. Natuurlijk heb je op een gegeven moment geld nodig. Maar dan moet je concept zó goed zijn dat mensen er geld in willen stoppen. Krijg je geen geld, dan is je plan niet goed. Is je plan goed, is er geld. Ik heb nog nooit problemen gehad met geld ophalen.

Vertel. Ik heb anderhalf jaar geleden voor de lamp de hele ronde gedaan: investeerders uitgenodigd op kantoor, sheets gemaakt voor de presentatie. Van banken moet je 't in onze business niet hebben. Ik was zenuwachtig, vooral omdat ik opeens in een andere positie stond tegenover de mensen die ik

al ken, opeens ben je afhankelijk. Na afloop wilde iedereen wel meedoen, maar op het laatst dacht ik: dit wil ik helemaal niet. Ik zei: we gaan vanavond gezellig eten met z'n allen, maar we doen het niet.

Waarom niet? Die mensen doen het uiteindelijk alleen maar voor de poen. Als een ondernemer gaat voor de poen, kan-ie een keer mazzel hebben, maar meestal strandt het. Ik geloof in echtheid. Investeerders hebben vaak geen enkel gevoel waar het om gaat. Met hun geld brengen die mensen ook zichzelf mee, maar dat moet organisch kloppen. Liever twee jaar langer erover doen, maar wel zelf, dan met de verkeerde mensen aan boord. Het loopt mis. Ik durf wat dat betreft steeds meer op mijn eerste indruk af te gaan: voelt het lekker? Wees creatief in het zoeken van geld. Zoek andere wegen dan de bank of de venture capitalist, want dat is allemaal risicomijdend.

Er kwam dus geen durfkapitaal voor de lamp. Wat was het gevolg? Uiteindelijk heb ik een serie lampen op voorhand verkocht aan Oxxio. Ze hadden vertrouwen in de mensen en hadden belang bij de lamp. Dus kwam hetzelfde geld op een andere manier. Ander goed voorbeeld hiervan is onze partner en aandeelhouder bij Greencard, Doen Participaties. Zij geven alle deelnemers van de Postcode Loterij (waaraan Doen gelieerd is, red.) een Greencard. Kortom, zorg dat je investeerders hebt die de bezieling van je bedrijf begrijpen. Ik geloof niet in de beurs, want dat is alleen korte termijn. Je moet in bedrijven een 100 jaar-visie durven neerleggen. Daarom geloof ik ook zo sterk in familiebedrijven.

Nog even over je privé-bijdrage aan duurzaamheid. Jij hebt natuurlijk een Toyota Prius voor de deur staan. Nee, ik heb een BMW 750. Ik tank trouwens altijd met de Greencard, dus mijn CO₂-uitstoot wordt gecompenseerd. En ik rij in een Volkswagenbus op illegale biobrandstof. Verder ben ik bezig met het bouwen van een prototype Hummer die 1 op 50 rijdt met een elektromotor en een kleine biodieselgenerator. Kijk, dat is het met duurzaamheid: in die eerste Prius wil je niet dood gevonden worden. Duurzaamheid is niet iets waardoor we achteruit moeten gaan; nee, duurzaamheid moet het leven leuker maken. Dán werkt het en zal het uiteindelijk goed komen met onze planeet.

RUUD KOORNSTRA (42) begon zijn carrière als zelfstandig tv-producent, samen met jeugdvriend Friedwart Barfod. Ze produceerden o.a. Lingo, Villa Felderhof en Wintertijd. Na de verkoop aan VNU in 1999 was Koornstra financieel onafhankelijk. Samen met Barfod en enkele andere partners richtte hij in 2001 'initiëeringsmaatschappij' Tendris op, dat zich richt op duurzaamheid, maar dan wel op een zakelijke manier. Durion (later Oxxio), de Visa Greencard en de ultrazuine PharoX-lamp komen bij Tendris vandaan. Koornstra is tevens voorzitter van Nijenrood, initiator van de leerstoel Social Venturing aan Nijenrode en bestuurslid van Goede Waar & Co. Hij treedt soms op als investeerder, maar is vooral ondernemer. Ruud Koornstra is getrouwd en heeft drie kinderen.

“